

HORYZONT EUROPA

Program Ramowy w zakresie
badań naukowych i innowacji
2021-2027

SPIS TREŚCI

Informacje ogólne o Programie Ramowym Horyzont Europa	4
■ Struktura programu	5
Filar I - Doskonała baza naukowa	6
■ Europejska Rada ds. Badań Naukowych	6
■ Działania Marii Skłodowskiej-Curie	7
■ Infrastruktury badawcze	8
Filar II - Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa	9
■ Misje	9
■ Główne cele poszczególnych Misji	10
■ Typy projektów w II filarze programu Horyzont Europa	10
■ Wspólne Centrum Badawcze	11
Filar III - Innowacyjna Europa	12
■ Europejska Rada ds. Innowacji	12
■ Europejskie ekosystemy innowacji	14
■ Europejski Instytut Innowacji i Technologii	14
Szersze uczestnictwo i wzmocnienie Europejskiej Przestrzeni Badawczej	16
Finanse	18
Własność intelektualna w projektach	20
Open Science	22
Komunikacja, upowszechniania i wykorzystywanie	24
Aspekt równości płci	26

Informacje przedstawione w broszurze zostały opracowane na podstawie dokumentacji konkursowej oraz innych materiałów publikowanych przez Komisję Europejską.

Informacje ogólne o Programie Ramowym Horyzont Europa

To największy program finansujący badania naukowe i innowacje w Europie o budżecie 95,5 mld euro.

Komisja Europejska traktuje program ramowy Horyzont Europa (HE) jako inwestycję, która wpłynie na przyszłość Europejczyków. Badania naukowe i innowacje z jednej strony mają na celu poprawę warunków i komfortu życia dzięki opracowaniu nowych i inteligentnych rozwiązań w najróżniejszych obszarach, a z drugiej ich zadaniem jest zwiększenie unijnej konkurencyjności oraz wzrostu gospodarczego. Jest to bardzo wszechstronny program finansujący wszystkie dziedziny nauki, poczynając od badań humanistycznych, a kończąc na naukach ścisłych.

Podniesienie jakości życia Europejczyków ma znaleźć odzwierciedlenie m.in. w: działaniach na rzecz ochrony środowiska (zahamowanie zmian klimatycznych), poprawie ochrony zdrowia, zapewnieniu zdrowej żywności wolnej od chemikaliów, zrównoważonym rozwoju, w zwiększeniu liczby miejsc pracy.

Program ramowy Horyzont Europa, podobnie jak poprzedni Horyzont 2020, dąży do silnej integracji sektora naukowego z przemysłowym w celu zachęcenia MŚP do tworzenia innowacyjnych produktów i usług.

Komisja Europejska poprzez Horyzont Europa planuje:

- wzmocnić bazę naukową i technologiczną Unii Europejskiej;
- przyciągnąć najzdolniejszych naukowców;
- zwiększyć europejskie zdolności w zakresie innowacji i konkurencyjności;
- realizować priorytety obywateli UE i utrzymać model społeczno-gospodarczy, a także związane z nim wartości;
- zwiększyć liczbę miejsc pracy.

Beneficjenci

Program Ramowy skierowany jest do organizacji mających osobowość prawną. Są to m.in.:

- uniwersytety i instytuty;
- centra badawcze;
- mikro, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa;
- jednostki publicznie;
- organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje itp.).

Zasady uczestnictwa

- projekty realizowane są w ramach międzynarodowych konsorcjów złożonych z co najmniej 3 niezależnych partnerów pochodzących z 3 różnych państw członkowskich UE lub stowarzyszonych z HE, z czego przynajmniej 1 musi pochodzić z kraju UE (istnieją wyjątki);
- wniosek przygotowuje się w języku angielskim i składa w formie elektronicznej w odpowiedzi na dane ogłoszenie konkursowe*;
- przygotowywane wnioski projektowe muszą być innowacyjne w skali europejskiej.

* Wszystkie konkursy oraz pełna dokumentacja znajdują się na portalu *KE Funding & tender opportunities* (<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>)

Zalety Horyzontu Europa:

- transparentny proces oceny wniosków;
- elastyczność budżetu;
- stosowanie zwyczajowych praktyk księgowych beneficjenta;
- 100% finansowanie podmiotów publicznych;
- łatwe zarządzanie projektem (on-line);
- współpraca i nawiązywanie kontaktów z najwybitniejszymi naukowcami i jednostkami badawczymi w Europie i na świecie.

Struktura programu		
Filar I Doskonała baza naukowa	Filar II Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa	Filar III Innowacyjna Europa
Europejska Rada ds. Badań Naukowych	Klastry - Zdrowie; - Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne; - Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa; - Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna; - Klimat, energetyka i mobilność; - Żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko.	Europejska Rada ds. Innowacji
Działania „Maria Skłodowska-Curie”		Europejskie ekosystemy innowacji
Infrastruktury badawcze	Wspólne Centrum Badawcze	Europejski Instytut Innowacji i Technologii
Szersze uczestnictwo i wzmacnianie Europejskiej Przestrzeni Badawczej		
Zapewnienie szerszego uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości	Zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji	

Filar I - Doskonała baza naukowa

Granty Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych (*European Research Council, ERC*)

Granty ERC przeznaczone są dla indywidualnych naukowców z dowolnego państwa świata, którzy chcą realizować projekty badawcze o pionierskim charakterze na terenie Unii Europejskiej lub w krajach stowarzyszonych z programem HE. Dla uczonych pracujących w tych krajach może to być instytucja macierzysta.

Czym cechują się granty ERC?

- przełomowe, z wysokim ryzykiem, prowadzące do ważnych odkryć;
- długoterminowe;
- proste procedury realizacji projektu;
- otwarte na wszystkie dziedziny badań.

Dla StG, CoG i AdG można zwiększyć budżet przyszłego projektu o 1 mln euro, w przypadku:

- przyjazdu lidera projektu z kraju trzeciego do Unii Europejskiej lub kraju stowarzyszonego;
- zakupu aparatury badawczej o znacznej wartości;
- konieczności dostępu do specjalnej infrastruktury badawczej;
- wystąpienia innych poważnych kosztów eksperymentalnych i terenowych.

Dla **Synergy Grant** również istnieje możliwość zwiększenie budżetu o 4 mln euro w ww. przypadkach.

Minimalna liczba uczestników projektu:

Naukowiec składający wniosek (*Principal Investigator*) i instytucja goszcząca.

Dofinansowanie: 100% kosztów kwalifikowanych.

Tematyka konkursów: dowolna, proponowana przez wnioskodawców.

Zestawienie grantów Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych

Grant	Profil badacza	Warunki	Budżet projektu	Okres trwania
Starting Grant (StG)	wybitny młody badacz, który zaczyna rozwijać niezależną karierę naukową i zamierza stworzyć swój własny zespół badawczy	od 2 do 7 lat doświadczenia po uzyskaniu stopnia doktora	do 1,5 mln €	do 5 lat
Consolidator Grant (CoG)	niezależny naukowiec na etapie wzmacniania swojego zespołu badawczego	od 7 do 12 lat doświadczenia po uzyskaniu stopnia doktora	do 2 mln €	do 5 lat
Advanced Grant (AdG)	wybitny badacz, który ma ugruntowaną pozycję w swojej dziedzinie badań	pod uwagę brany jest dziesięcioletni dorobek naukowy	do 2,5 mln €	do 5 lat
Synergy Grant (SyG)	kilku głównych badaczy (2-4), wnoszących różne umiejętności i zasoby do rozwiązywania ambitnych problemów badawczych	pod uwagę brany jest dziesięcioletni dorobek naukowy każdego z badaczy lub wcześniejsze osiągnięcia	do 10 mln €	do 6 lat
Proof of Concept Grant (PoC)	stypendysta grantów ERC	otrzymany wcześniej grant ERC	do 150 000 €	do 18 miesięcy

Działania Marii Skłodowskiej-Curie

Od 1 stycznia 2022 roku Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej pełni funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego dla obszaru Marie Skłodowska-Curie Actions – MSCA.

Kontakt:

Biuro Programów dla Naukowców

mail: msca@nawa.gov.pl, tel. 22 390 35 50

Infrastruktury badawcze (RI)

To obiekty, które zapewniają społecznościom badawczym zasoby i usługi umożliwiające prowadzenie badań i wspieranie innowacji.

Obejmują one m.in.:

- zbiory, archiwa i dane naukowe;
- aparaturę naukową i oprzyrządowanie;
- systemy informatyczne i sieci komunikacyjne;
- wszelką inną infrastrukturę badawczo-innowacyjną o unikalnym charakterze, otwartą dla użytkowników zewnętrznych.

Mogą one być wykorzystywane do celów innych niż badawcze, np. edukacyjnych lub użyteczności publicznej. Mogą być zlokalizowane w jednym miejscu, rozproszone lub wirtualne.

W Horyzoncie Europa granty dotyczące infrastruktur badawczych mają służyć ich rozwojowi i lepszemu wykorzystaniu poprzez m.in.: połączenie w sieci w skali międzynarodowej, lepszą koordynację i integrację, wzmocnienie współpracy z krajami trzecimi, czy budowie nowych infrastruktur o ogólnoeuropejskim znaczeniu, służących wszystkim dziedzinom nauki. Celem tych działań jest odpowiedź na globalne wyzwania oraz promowanie wymiany umiejętności, danych i prac najlepszych naukowców na świecie. Rodzaje projektów możliwych do wsparcia, katalog wnioskodawców oraz kwoty dofinansowania różnią się w zależności od konkretnego działania.

Ponadto, istnieją również specjalne granty (projekty integracyjne), które zapewniają naukowcom możliwość międzynarodowego/wirtualnego dostępu do infrastruktur (*transnational/virtual access*). Umożliwiają one bezpłatne prowadzenie badań w doskonałych ośrodkach, z wykorzystaniem najlepszej aparatury, a także dają dostęp do specjalistycznych zbiorów. Naukowcy zgłaszają się bezpośrednio do projektu, w odpowiedzi na ogłoszony konkurs. Fundusze projektów pozwalają na pokrycie nie tylko kosztów badań, ale także podróży i pobytu (do 3 miesięcy). Możliwe jest też pokrycie kosztów elektronicznego dostępu do zasobów. Odpowiedni projekt można znaleźć za pomocą wyszukiwarki stworzonej w ramach projektu RICH 2020 (*Research Infrastructures Consortium for Horizon 2020*) – **www.rich2020.eu** oraz RICH EUROPE – **www.rich-europe.eu**.

www.rich2020.eu

www.rich-europe.eu

Wnioski są przyjmowane i oceniane przez przedstawicieli danej infrastruktury. Procedura i kryteria oceny w każdym przypadku opisane są w dokumentacji konkursowej na stronie projektu. W zależności od projektu, konkursy ogłaszane są okresowo lub w systemie ciągłym.

Dofinansowanie: 100% kosztów kwalifikowanych.

Tematyka konkursów: wskazana w ogłoszeniu konkursowym.

Filar II – Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa (*Global challenges & European industrial competitiveness*)

II filar oparty jest na badaniach i innowacjach, które mają przynieść rozwiązania najważniejszych wyzwań społecznych stojących przed światem oraz wzmocnić potencjał technologiczny i przemysłowy Europy. W tej części programu wyróżniono 6 klastrów, czyli obszarów tematycznych obejmujących pełne spektrum działalności w zakresie badań i innowacji. W ramach klastrów ogłaszane będą konkursy na wnioski projektowe.

- **Klaster 1:** Zdrowie;
- **Klaster 2:** Kultura, kreatywność i społeczeństwo integracyjne;
- **Klaster 3:** Bezpieczeństwo cywilne na rzecz społeczeństwa;
- **Klaster 4:** Technologie cyfrowe, przemysł i przestrzeń kosmiczna;
- **Klaster 5:** Klimat, energetyka i mobilność;
- **Klaster 6:** Żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko.

Każdy projekt powinien prezentować interdyscyplinarność.

Misje

Wiele projektów realizowanych w ramach klastrów ma przyczynić się bezpośrednio do osiągnięcia celów misji, czyli najważniejszych problemów i wyzwań społecznych stojących przed Europą i światem, którymi są:

- Przeciwdziałanie nowotworom;
- Adaptacja do zmian klimatu obejmująca społeczną transformację;
- Zdrowe gleby i żywność;
- Neutralne dla klimatu i inteligentne miasta;
- Zdrowe oceany, morza, wody przybrzeżne i śródlądowe.

Misji na pewno nie można traktować jako pojedynczego projektu, klastra czy partnerstwa badawczo-innowacyjnego. Każda misja stanowi zbiór interdyscyplinarnych działań i inicjatyw – takich jak projekty badawcze czy inicjatywy ustawodawcze, które dążą do osiągnięcia nadrzędnego, ambitnego i wymiernego celu.

Główne cele poszczególnych misji.

Przeciwdziałanie nowotworom:

- Podniesienie jakości życia ponad 3 mln osób do 2030 r. przez poprawę profilaktyki, leczenia i jakości życia.

Adaptacja do zmian klimatu obejmująca społeczną transformację:

- Wsparcie dla co najmniej 150 europejskich regionów i społeczności, aby do 2030 r. stały się odporne na zmianę klimatu.

Zdrowe gleby i żywność:

- Stworzenie 100 żywych laboratoriów i sztandarowych projektów, które mają pełnić zasadniczą rolę w przejściu na „zdrowe” gleby do 2030 r.

Neutralne dla klimatu i inteligentne miasta:

- Stworzenie do 2030 r. ponad 100 neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast i inspirowanie wszystkich pozostałych miast do pójścia za tym przykładem do 2050 r.

Zdrowe oceany, morza, wody przybrzeżne i śródlądowe:

- Przywrócenie dobrego stanu oceanów i zasobów wodnych do 2030 r.

Typy projektów w II filarze programu Horyzont Europa

Research and Innovation Actions (RIA) – projekty badawczo-innowacyjne

To przedsięwzięcia skupione na badaniach. Realizują je konsorcja naukowe przeważnie przy znaczącym udziale przedsiębiorstw. Ich celem jest opracowanie nowej wiedzy, nowych bądź ulepszonych rozwiązań z myślą o późniejszym wykorzystaniu ich w praktyce. Mogą obejmować badania podstawowe, stosowane, rozwój technologiczny, testowanie i walidację prototypów na małą skalę.

Minimalna liczba uczestników projektu: 3 partnerów z 3 różnych państw UE lub krajów stowarzyszonych z programem HE.

Dofinansowanie: 100% kosztów kwalifikowanych.

Tematyka konkursów: wskazana w ogłoszeniu konkursowym.

Innovation Action (IA) – projekty innowacyjne

Projekty w znacznej części bazujące na badaniach już przeprowadzonych, ukierunkowane na wprowadzenie produktu lub technologii na rynek. Realizowane są przez konsorcja, w których udział przedsiębiorstw jest obowiązkowy (bardzo często MŚP) np. ze względu na to, że to one mają być odbiorcami wyników projektu. Projekty mogą obejmować przygotowanie i testowanie prototypów, działania demonstracyjne, pilotażowe, walidację produktów itp. na dużą skalę.

Minimalna liczba uczestników projektu: 3 partnerów z 3 różnych państw UE lub stowarzyszonych z HE.

Dofinansowanie: 100% kosztów kwalifikowanych dla jednostek badawczych i innych non-profit; 70% kosztów kwalifikowanych pozostali uczestnicy.

Tematyka konkursów: wskazana w ogłoszeniu konkursowym.

Coordination and Support Action (CSA) – projekty koordynujące i wspierające

To przedsięwzięcia obejmujące działania towarzyszące lub uzupełniające, takie jak standaryzacja, rozpowszechnianie, podnoszenie świadomości, komunikacja, itp. Polegają głównie na promocji nauki i wyników badań, budowaniu sieci osób i instytucji z danej dziedziny, organizacji szkoleń i spotkań, a także tworzeniu standardów czy polityk.

Minimalna liczba uczestników projektu: 1 instytucja z państwa UE lub stowarzyszonego z programem HE.

Dofinansowanie: 100% kosztów kwalifikowanych.

Tematyka konkursów: wskazana w ogłoszeniu konkursowym.

Wspólne Centrum Badawcze (Joint Research Centre, JRC)

Wspólne Centrum Badawcze wspiera rozwój badań i innowacji w Europie. Stanowi zaplecze badawczo-naukowe Komisji Europejskiej i jest niezbędnym elementem filaru II programu HE. Tworzy je 7 instytutów badawczych usytuowanych w pięciu krajach europejskich (Belgia, Hiszpania, Holandia, Niemcy, Włochy).

Celem JRC jest wspieranie polityk europejskich poprzez prowadzenie niezależnych badań naukowych w kluczowych dla UE obszarach:

- unia gospodarcza i walutowa;
- rynek wewnętrzny: wzrost, miejsca pracy, innowacje;
- gospodarka niskoemisyjna i efektywne wykorzystanie zasobów (środowisko, zmiany klimatu, energia, transport);
- rolnictwo i bezpieczeństwo żywnościowe;
- zdrowie publiczne, bezpieczeństwo i ochrona;
- ochrona i bezpieczeństwo jądrowe.

Badania prowadzone w ramach JRC pomagają w opracowywaniu nowych metod naukowych, narzędzi i norm. Co istotne, centrum współpracuje również z tymi organizacjami na świecie, w których naukowcy mają dostęp do bogatej infrastruktury badawczej.

Celem JRC jest także rozwój kariery naukowców poprzez możliwość uczestniczenia w szkoleniach, warsztatach, stażach oraz praktykach. Działania te są skierowane do osób rozpoczynających swoją ścieżkę w pracy badawczej.

Filar III – Innowacyjna Europa

Europejska Rada ds. Innowacji (*European Innovation Council, EIC*)

To najbardziej ambitna innowacyjna inicjatywa w Europie z budżetem na lata 2021-2027 wynoszącym 10,1 mld EUR. Rada wspiera przełomowe innowacje w całym cyklu życia, od wczesnego etapu innowacji po weryfikację koncepcji, transfer technologii oraz finansowanie i zwiększanie skali (*scale-up*).

EIC Pathfinder

wczesny etap rozwoju przyszłych przełomowych technologii (TRL 1-4)

EIC Transition

dojrzewanie technologii – walidacja i demonstracja technologii (TRL 4-5/6)

EIC Accelerator

rozwój i zwiększanie skali przełomowych innowacji przez MŚP (TRL 5-6 i wyżej)

EIC Pathfinder stanowi wsparcie dla zespołów badawczych w opracowywaniu i realizacji śmiałych wizji radykalnie nowych technologii, z potencjałem do tworzenia nowych rynków, sprostania globalnym wyzwaniom.

Formuły:

- *open*: tematyka projektów dowolna;
- *challenges*: tematy projektów określone w ogłoszeniu o konkursie.

Minimalna liczba uczestników projektu: 3 niezależnych od siebie partnerów z 3 różnych państw UE lub stowarzyszonych z programem HE, z czego przynajmniej 1 musi pochodzić z kraju UE. Konsorcjum tworzą organizacje badawcze (uczelnie, instytuty itp.), MŚP (w tym *start-upy*), stowarzyszenia, organizacje pozarządowe itp.

Pojedynczy wnioskodawcy lub małe konsorcja (dwóch partnerów) będą mogli ubiegać się o wsparcie w ramach *Pathfinder Challenges* wyłącznie pod warunkiem, że dany konkurs dopuści taką możliwość.

Dofinansowanie: do 100% kosztów kwalifikowanych.

Grant do 3 mln euro (*open*) lub 4 mln euro (*challenges*) lub więcej jeśli będzie odpowiednie uzasadnienie.

EIC Transition wspiera dojrzewanie, walidację nowatorskiej technologii oraz opracowanie uzasadnienia biznesowego i modelu biznesowego.

Finansowanie jest przeznaczone wyłącznie dla wniosków, które bazują na rezultatach osiągniętych w projektach z konkretnych działań określonych w danym ogłoszeniu

o konkursie. Wnioskodawca musi wykazać, że jest właścicielem, posiadaczem praw własności intelektualnej (IPR) lub ma niezbędne prawa do komercjalizacji wyników takiego projektu.

Formuły:

- *open*: tematyka projektów dowolna;
- *challenges*: tematy projektów określone w ogłoszeniu o konkursie.

Wnioskodawcy:

- pojedynczy wnioskodawca z siedzibą w państwie członkowskim UE lub kraju stowarzyszonym z HE – MŚP (w tym *start-upy*), uniwersytety, organizacje badawcze lub technologiczne;
- małe konsorcjum składające się z co najmniej 2 i maksymalnie 5 niezależnych partnerów* (np. uniwersytety, organizacje badawcze, MŚP lub większe firmy, organizacje użytkowników/klientów).

* niezależni partnerzy z dwóch różnych państw członkowskich UE lub krajów stowarzyszonych z HE. Konsorcja składające się z trzech lub więcej podmiotów przestrzegają standardowych zasad, tj. przynajmniej jeden podmiot musi pochodzić z państwa członkowskiego UE.

Dofinansowanie: do 100% kosztów kwalifikowanych.

Grant do 2,5 mln euro lub więcej, jeśli będzie odpowiednie uzasadnienie.

EIC Accelerator wspiera firmy głównie z sektora MŚP (w tym *start-upy*), które wykazują wysoki potencjał do wzrostu, posiadają innowacyjne, przełomowe rozwiązania (technologię, produkt, usługę) i zamierzają wdrożyć je na rynek europejski i globalny. Innowacje, oparte na odkryciach naukowych czy też przełomach technologicznych, charakteryzują się wysokim ryzykiem i wymagają znacznego finansowania przez długi czas.

Wnioski mogą składać wyłącznie pojedyncze mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa, jak również pod pewnymi warunkami osoby fizyczne, zamierzające założyć *start-up*/MŚP i małe firmy o średniej kapitalizacji (tzw. *mid-caps* do 500 pracowników).

O dofinansowanie powinny ubiegać się firmy, które mają już prototyp nowego rozwiązania – poziom gotowości technologicznej od TRL 5/6 wzwyż.

Formuły:

- *open*: tematyka projektów dowolna;
- *challenges*: tematy projektów określone w ogłoszeniu o konkursie.

EIC Accelerator oferuje głównie finansowanie mieszane (*blended finance*) składające się z grantu – maksymalnie 2,5 mln euro; do 70% kosztów kwalifikowanych oraz komponentu inwestycyjnego – od 0,5 mln euro do 15 mln euro. Istnieje możliwość ubiegania się najpierw o grant lub tylko o grant, a w niektórych przypadkach tylko o komponent inwestycyjny.

Proces aplikowania:

- wstępny wniosek (*short application*) – składany w trybie ciągłym;
- po pozytywnej ocenie, wnioskodawca ma maksymalnie 12 miesięcy na przygotowanie i złożenie pełnej aplikacji (*full application*) w ramach konkretnych terminów zamknięcia konkursów, które są publikowane na dany rok przez Komisję Europejską;
- po pozytywnej ocenie, prezentacja przed EIC Jury.

Europejskie ekosystemy innowacji (European Innovation Ecosystems, EIE)

To nowość w Horyzoncie Europa. Dzięki tej inicjatywie Komisja Europejska chce tworzyć lepiej połączone i bardziej wydajne ekosystemy innowacji, aby wspierać rozwój przedsiębiorstw oraz stymulować współpracę między krajowymi, regionalnymi i lokalnymi podmiotami działającymi w obszarze innowacji.

Finansowane są projekty w ramach priorytetowych kierunków rozwoju, tj.:

- **connect** skupia się na tworzeniu wzajemnie połączonych ekosystemów innowacji w całej Europie poprzez wykorzystanie istniejących mocnych stron ekosystemów krajowych, regionalnych i lokalnych oraz zachęcając do zaangażowania wszystkich podmiotów i terytoriów do podejmowania i realizacji wspólnych działań na rzecz dobra społeczeństwa, w tym ekologicznych, cyfrowych i społecznych przemian oraz europejskiej przestrzeni badawczej;
- **innovmes** wspiera europejskie partnerstwo na rzecz innowacyjnych MŚP.

Rodzaje projektów możliwych do wsparcia, katalog wnioskodawców, poziomy oraz kwoty dofinansowania różnią się w zależności od konkretnego działania.

Europejski Instytut Innowacji i Technologii (European Institute of Innovation & Technology, EIT)

To największy w Europie ekosystem innowacji, który łączy ponad 2000 partnerów, wspiera współpracę wiodących firm, uniwersytetów i ośrodków badawczych. Jego celem jest stworzenie w Europie środowiska sprzyjającego innowacyjności i przedsiębiorczości.

Partnerstwa tych podmiotów to tzw. Wspólnoty Wiedzy i Innowacji (*Knowledge and Innovation Communities KIC*), z których każda ma na celu poszukiwanie rozwiązań dla konkretnych globalnych wyzwań, od zmian klimatycznych i zrównoważonej energii, po zdrowe życie i żywność. KIC oferują szeroki zakres działań w zakresie innowacji i przedsiębiorczości, np. kursy edukacyjne, usługi akceleracji czy projekty badawczo-innowacyjne.

EIT Climate-KIC
EIT Manufacturing
EIT Urban Mobility
EIT Digital
EIT Culture & Creativity

EIT InnoEnergy
EIT Raw Materials
EIT Health
EIT Food

Informacje na temat bieżących działań oraz możliwości uczestnictwa w inicjatywach znajdują się na stronie internetowej EIT:

<https://eit.europa.eu/>, jak również na portalach poszczególnych Wspólnot.

Szersze uczestnictwo i wzmacnianie Europejskiej Przestrzeni Badawczej

(*Widening Participation and Strengthening the European Research Area*)

Jednym z celów programu Horyzont Europa jest rozwój bazy naukowej na całym kontynencie i wspieranie w dążeniu do doskonałości krajów, które do tej pory miały skromniejszy udział w międzynarodowych projektach badawczych. Polska jest jednym z takich krajów! W szczególności tym państwom dedykowana jest ta część programu HE, która składa się z dwóch komponentów:

- zapewnianie szerszego uczestnictwa i rozpowszechnianie doskonałości;
- zreformowanie i usprawnienie europejskiego systemu badań naukowych i innowacji.

Ta część programu HE zawiera m.in. takie konkursy i działania jak:

- **Teaming for excellence:** tworzenie nowych lub znaczący rozwój istniejących Centrów Doskonałości w słabszych pod względem B+R regionach. Projekty polegają na współpracy z wiodącymi europejskimi instytucjami. W ich wyniku powinna powstać autonomiczna jednostka np. w formie spółki, fundacji lub nowej jednostki organizacyjnej uczelni.

Minimalna liczba uczestników projektu: Koordynator pochodzący z państwa osiągnącego słabsze wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji (np. Polska) + minimum 1 (lub konsorcjum) organizacja partnerska wiodąca w swojej dziedzinie, pochodząca z innego państwa UE niż koordynator + obecność krajowych lub regionalnych władz, agencji ds. badań.

Dofinansowanie: 100% kosztów kwalifikowanych pod warunkiem zapewnienia finansowania komplementarnego (z innych źródeł) o równowartości dotacji.

- **Twinning:** znaczące wzmocnienie określonej dziedziny badań, stymulowanie doskonałości naukowej i innowacyjnej w rozwijającej się instytucji naukowej poprzez transfer wiedzy i wymianę dobrych praktyk z wiodącymi organizacjami w Europie. Projekty obejmują wymianę pracowników, wizyty eksperckie, krótkoterminowe, tradycyjne lub wirtualne szkolenia, warsztaty, udział w konferencjach, organizację szkół letnich czy upowszechnianie i działania o szerszym zasięgu. Nie wspierają one natomiast rozwoju infrastruktury badawczej i zatrudnienia nowego personelu badawczego. Ich rezultatem ma być m.in. wzrost liczby publikacji w recenzowanych czasopismach, cytowań, wniosków patentowych, grantów ERC, udziału w krajowych i unijnych programach badawczych.

Minimalna liczba uczestników projektu: Koordynator pochodzący z państwa osiągnącego słabsze wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji (np. Polska) + minimum 2 organizacje partnerskie wiodące w swojej dziedzinie z różnych państw UE innych niż koordynator.

Dofinansowanie: 100% kosztów kwalifikowanych.

- **ERA Chairs:** wsparcie dla uniwersytetów i instytucji badawczych w zatrudnianiu specjalistów w celu wprowadzenia zmian strukturalnych niezbędnych do osiągnięcia doskonałości (utworzenie nowej katedry). Kandydaci do objęcia katedry ERA powinni być wybitnymi naukowcami w swojej dziedzinie. Zespół ma pomóc danej instytucji poprawić wyniki naukowe i tym samym przyczynić się do zwiększenia sukcesu w ubieganiu się o granty.

Minimalna liczba uczestników projektu: 1 organizacja badawcza z państwa o osiągniętego słabsze wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji.

Dofinansowanie: 100% kosztów kwalifikowanych.

- **ERA Talents:** rozwój pracowników sektora B+R poprzez szkolenia i międzysektorową mobilność. Wymiana personelu ma przyczynić się do realizacji jednego lub więcej celów KE: wzmocnienie współpracy ośrodków akademickich i pozaakademickich, poprawa jakości szkoleń i uczenia się przez całe życie (*lifelong learning*), wspieranie przedsiębiorczości naukowej.

Minimalna liczba uczestników projektu: 3 niezależnych partnerów pochodzących z 3 różnych państw członkowskich UE lub stowarzyszonych z HE (min. 2 kraje osiągające słabsze wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji).

Dofinansowanie: 100% kosztów kwalifikowanych.

- **Excellence Hubs:** rozwój potencjału badawczo-innowacyjnego ekosystemu innowacji poprzez współpracę międzynarodową z innymi ekosystemami w krajach objętych inicjatywą szerszego uczestnictwa. Jeden ekosystem tworzą przedstawiciele czterech obszarów: akademickiego, przemysłowego, rządowego, społecznego. Projekt ma na celu wzmocnienie powiązań między nauką i biznesem.

Minimalna liczba uczestników projektu: min. 2 ekosystemy z dwóch różnych państw osiągających słabsze wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji.

Dofinansowanie: 100% kosztów kwalifikowanych.

- **Hop-on facility:** instrument pozwala dołączyć instytucjom z krajów osiągających słabsze wyniki w zakresie badań naukowych i innowacji do konsorcjów projektowych realizujących granty w ramach II Filaru lub EIC Pathfinder Horyzontu Europa. W chwili zgłoszenia się instytucji chętniej do udziału w projekcie, wszyscy członkowie konsorcjum muszą wyrazić zgodę na dołączenie nowego podmiotu. Komisja Europejska stale aktualizuje listę projektów spełniających kryteria instrumentu Hop-on facility na portalu Funding & tender opportunities.

Dofinansowanie: 100% kosztów kwalifikowanych.

<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/horizon/hop-on>

Finanse

Dobrze skonstruowany budżet to klucz do sprawnej realizacji projektu.

Kto może liczyć na finansowanie projektów w ramach Horyzontu Europa?

Podmioty mające siedzibę w:

- państwie członkowskim Unii Europejskiej;
- państwie stowarzyszonym z Horyzontem Europa;
- tzw. kraju trzecim.

Kraje rozwinięte jak np. USA, Kanada, Australia czy Japonia mogą być finansowane, o ile jednoznacznie zostało to określone w dokumentach konkursowych a ich uczestnictwo uważa się za istotne dla realizacji projektu.

Koszty projektu dzielimy na:

- **koszty bezpośrednie** – poniesione bezpośrednio w związku z realizacją projektu;
- **koszty pośrednie** – w formie ryczałtu w wysokości 25% kosztów bezpośrednich (z wyłączeniem m.in. podwykonawstwa), przeznaczone na pokrycie np. kosztów zarządzania administracyjno-finansowego, wynajęcia lub amortyzacji budynków, usług telekomunikacyjnych i pocztowych, elektryczności, ogrzewania, ubezpieczenia, wyposażenia biurowego, zatrudnienia personelu administracyjnego.

Wydatkami kwalifikowanymi są m.in.:

- wynagrodzenia;
- podróże;
- materiały;
- amortyzacja sprzętu;
- podwykonawstwo;
- ochrona praw własności intelektualnej;
- otwarty dostęp do publikacji;
- audyty finansowe.

Komisja Europejska opracowała kryteria kwalifikowalności kosztów.

Wydatki, aby zostały zaakceptowane muszą być:

- rzeczywiście poniesione w okresie trwania projektu;
- związane z projektem i niezbędne do jego realizacji zgodnie z opisem wskazanym w Aneksie I do Umowy Grantowej;

- zadeklarowane w jednej z kategorii budżetowych określonych w artykule 6.2 i Aneksie II do Umowy Grantowej;
- racjonalne i uzasadnione;
- wprowadzone do ksiąg rachunkowych;
- możliwe do weryfikacji;
- zgodne z zasadami rachunkowości, praktykami księgowania kosztów stosowanymi w danym podmiocie oraz przepisami krajowymi.

VAT jest kwalifikowany, jeżeli instytucja nie może go odzyskać!

Kosztami niekwalifikowanymi projektu są:

- wydatki zbędne lub nieprzemysłane;
- VAT – jeśli jest możliwy do odzyskania;
- rezerwy na przyszłe straty lub obciążenia;
- straty wynikające z różnic kursowych;
- zobowiązania finansowe z innych źródeł;
- inne – pełna lista kosztów niekwalifikowanych projektu znajduje się w artykule 6.3 umowy grantowej.

Maksymalne poziomy dofinansowania zawsze są podawane w Programie Pracy.

Co do zasady:

Projekty badawczo-innowacyjne	Projekty innowacyjne	Projekty wspierające i koordynujące
do 100% kosztów kwalifikowanych	do 70%/100% kosztów kwalifikowanych	do 100% kosztów kwalifikowanych
dla wszystkich uczestników projektu	dla podmiotów komercyjnych/dla jednostek o charakterze niezarobkowym (<i>non-profit</i> jak np. uczelnie, stowarzyszenia)	dla wszystkich uczestników projektu

Komisja Europejska wypłaca zaliczkę w ciągu 30 dni od wejścia w życie umowy/10 dni przed datą rozpoczęcia projektu (w zależności od tego, która z tych dat jest późniejsza). Pozwala ona na uniknięcie angażowania środków własnych. Koordynator rozdziela zaliczkę pomiędzy partnerów.

Jeśli dofinansowanie kosztów projektu ze strony KE wyniesie $\geq 430\ 000$ euro/podmiot to konieczne jest przeprowadzenie audytu finansowego i uzyskanie tzw. świadectwa kontroli sprawozdań finansowych (potwierdzenia, że koszty wykazane w raporcie są kwalifikowane i spełniają wymogi określone w umowie grantowej).

Własność intelektualna w projektach (IPR)

Prawa własności intelektualnej (*Intellectual Property Rights, IPR*) to ważny element każdego projektu badawczo-innowacyjnego, ponieważ działania B+R oznaczają dzielenie się wiedzą.

Oczekuje się, że każdy uczestnik projektu wniesie konieczną wiedzę i dzięki niej przyczyni się do pracy konsorcjum, np. jeden uczestnik może zasilić projekt bazą danych, inny specyficznym sprzętem chronionym patentami, a jeszcze inny tajemnicą handlową.

Jednakże, nie oznacza to, że cała istniejąca wiedza uczestnika powinna zostać udostępniona innym. Partnerzy mają możliwość zdefiniowania wiedzy istniejącej, którą mają zamiar dzielić oraz sposobu w jaki zostanie ona udostępniona innym, a także wyłączyć pewne fragmenty z gwarantowanych praw dostępu. Odpowiednie zapisy umieszcza się najczęściej w umowie konsorcjum. Takie działanie z jednej strony pozwala uczestnikom na ochronę ściśle tajnej informacji, z drugiej zaś gwarantuje dostęp do wiedzy istniejącej mającej kluczowe znaczenie dla wdrożenia projektu i wykorzystania jego wyników.

Właścicielem rezultatów projektów jest ten, kto je wytworzył. Jeżeli kilku uczestników wytworzy wspólnie nową wiedzę i niemożliwym jest wskazanie ich indywidualnego wkładu w odkrycie, będą posiadać ją wspólnie. Zazwyczaj podpisują oni umowę określającą sposób, w jaki będą zarządzać tą wspólną własnością. Jeśli tego nie zrobią, domyślne zastosowanie będzie miał zapis w umowie o dotację, który mówi, że każdy z nich będzie mógł gwarantować licencje niewyłączne co do wspólnie posiadanej nowej wiedzy stronom trzecim, uprzednio informując o tym i zapewniając rekompensatę finansową pozostałym właścicielom.

Każdy uczestnik ma trzy podstawowe obowiązki odnoszące się do rezultatów projektu: **chronić je, wykorzystywać i upowszechniać.**

Na etapie tworzenia wniosku projektowego uczestnicy powinni zatem zastanowić się:

- co i na jakich zasadach wnoszą do projektu;
- czego mogą potrzebować od innych;
- jaki jest stan wiedzy w dziedzinie objętej projektem;
- co mogą uzyskać z projektu;
- kto będzie właścicielem rezultatów projektu, czy i jak będą one dzielone oraz jak będą wykorzystywane;
- w jaki sposób rezultaty będą chronione.

Beneficjenci muszą **do czterech lat po zakończeniu projektu** dołożyć wszelkich starań, aby **wykorzystała wyniki projektu bezpośrednio lub pośrednio** przez inny podmiot, w szczególności poprzez przekazanie.

Jeżeli pomimo najlepszych starań beneficjenta, wyniki nie zostaną wykorzystane w ciągu jednego roku od zakończenia projektu, to musi on skorzystać z bezpłatnej platformy **Horizon Results Platform**: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/horizon-results-platform> w celu znalezienia zainteresowanych ich wykorzystaniem podmiotów.

Podstawowe rodzaje umów w Horyzoncie Europa:

- **umowa grantowa** (*grant agreement*) – kontrakt pomiędzy Komisją Europejską a uczestnikami projektu (koordynator + partnerzy);
- **umowa konsorcjum** (*consortium agreement*) – umowa pomiędzy uczestnikami projektu uzupełniająca standardową umowę grantową, podpisywana co do zasady przed rozpoczęciem realizacji projektu. Nie ma oficjalnego modelu umowy konsorcjum zaleconego przez Komisję Europejską;
- **umowa o zachowaniu poufności** (*confidentiality agreement/non-disclosure agreement*) – tego typu umowy mają za zadanie zapewnić bezpieczną wymianę informacji, materiałów i próbek np. na etapie przygotowania projektu.

Zgłębiając zagadnienia związane z prawami własności intelektualnej warto odwiedzić stronę *European IPR Helpdesk*:

https://intellectual-property-helpdesk.ec.europa.eu/index_en

Dla firm z sektora MŚP (w tym *start-upów*), które zamierzają podpisać umowę o dofinansowanie w ramach Horyzontu Europa lub niedawno ją podpisały (do sześciu miesięcy po podpisaniu), Komisja Europejska uruchomiła bezpłatną, „szytą na miarę” usługę pod nazwą **Horizon IP Scan Service**, która ma wesprzeć MŚP w efektywnym zarządzaniu własnością intelektualną podczas realizacji wspólnych projektów badawczych i innowacyjnych finansowanych przez Unię Europejską.

Open Science

Otwarta nauka (Open Science) polega na dzieleniu się wiedzą, udostępnianiu danych i narzędzi na jak najwcześniejszym etapie procesu badań naukowych i innowacji, w drodze otwartej współpracy ze wszystkimi odpowiednimi podmiotami zaangażowanymi w wiedzę, w tym środowiskiem akademickim, przedstawicielami przemysłu, organami publicznymi, użytkownikami końcowymi, obywatelami i ogółem społeczeństwa.

Otwarty dostęp (Open Access) to możliwość dostępu do elektronicznej wersji publikacji naukowych w internecie bez żadnych opłat i ograniczeń technicznych (np. logowania).

Otwarta nauka, w tym otwarty dostęp do publikacji naukowych i danych badawczych oraz optymalne upowszechnianie i wykorzystywanie wiedzy mogą przyczynić się m.in. do poprawy jakości nauki, zwiększenia jej oddziaływania, przyspieszenia postępu wiedzy poprzez uczynienie jej bardziej wiarygodną, wydajną, dokładną oraz bardziej przystępną dla społeczeństwa. Otwarta nauka może także prowadzić do lepszego reagowania na wyzwania społeczne.

Praktyki w zakresie otwartej nauki to m.in.:

- otwarty dostęp do wyników prac badawczych, takich jak publikacje, dane, oprogramowanie, modele, algorytmy i procesy działań;
- otwarte udostępnianie prac badawczych na wczesnym etapie, na przykład przez rejestrację wstępną, zarejestrowane sprawozdania, preprinty i pozyskiwanie wiedzy z tłumem (*crowd-sourcing*) na temat rozwiązań konkretnego problemu;
- wykorzystywanie otwartych infrastruktur badawczych na potrzeby dzielenia się wiedzą i udostępniania danych;
- udział w otwartej wzajemnej ocenie.

Co mówią zapisy umowy grantowej Horyzontu Europa?

Zapisy w umowach grantowych Horyzontu Europa wzmocniają prawa i obowiązki beneficjentów w zakresie otwartej nauki. Są oni zobligowani do udzielenia **natychmiastowego, otwartego dostępu do wszystkich publikacji naukowych oraz odpowiedzialnego zarządzania danymi badawczymi zgodnie z zasadą FAIR.**

Beneficjenci będą zobowiązani m.in. do udostępniania elektronicznej wersji publikacji i do sporządzania planu zarządzania danymi badawczymi oraz zdeponowania tych treści w zaufanym repozytorium.

W uzasadnionych przypadkach, np. w celu ochrony interesów podmiotu, wybrane dane nie muszą być udostępnione publicznie.

Do refundacji w ramach grantu będą kwalifikowały się opłaty za publikowanie wyłącznie w miejscach o w pełni otwartym dostępie. Opłaty za druk monografii i innych książek nie są kosztami kwalifikowalnymi.

Komisja Europejska oferuje Beneficjentom Horyzont Europa (jako dodatkową możliwość) dostęp do platformy **Open Research Europe (ORE)** – wysokiej jakości miejsca do publikacji, opartego na otwartym dostępie, bez ponoszenia kosztów, w trakcie i po zakończeniu umowy grantowej:

<https://open-research-europe.ec.europa.eu>

Europejska Chmura dla Otwartej Nauki - European Open Science Cloud (EOSC) – jej stworzenie zainicjowała Komisja Europejska. Chmura ma stanowić godne zaufania, wirtualne środowisko, służące do przechowywania i przetwarzania danych badawczych, mające na celu wspieranie unijnej nauki:

<https://eosc-portal.eu>

Komunikacja, upowszechniania i wykorzystywanie

Działania w zakresie komunikacji, upowszechniania i wykorzystywania (*Communication, Dissemination & Exploitation*) stanowią integralną część projektów w ramach programu HE, aby zmaksymalizować wpływ unijnego finansowania badań i innowacji.

Komunikacja Upowszechnianie Wykorzystywanie

Strategiczne planowanie ww. działań ma miejsce już przed rozpoczęciem projektu – na etapie składania wniosku. Wtedy też należy przygotować **skrócony plan wykorzystywania i upowszechniania wyników projektu obejmujący działania komunikacyjne** (o ile Program Pracy/wymogi konkursowe nie stanowią inaczej). Natomiast **po sześciu miesiącach realizacji grantu należy złożyć uzupełnioną, rozszerzoną jego wersję** (jako obowiązkowy tzw. „*deliverable*”) w systemie Komisji Europejskiej.

Niemniej jednak plany muszą być stale monitorowane, weryfikowane i w miarę potrzeb korygowane.

Komunikacja:

Działania komunikacyjne powinny promować projekt (w tym m.in. planowane do realizacji zadania, możliwe zastosowania i korzyści, jakie przyniesie on obywatelom) przez cały okres jego trwania.

- **Cel:** dotarcie do ogółu społeczeństwa w celu podkreślenia korzyści płynących z projektów badawczych i innowacyjnych finansowanych przez KE np. poprzez podejmowanie i dostarczanie możliwych rozwiązań dla podstawowych wyzwań społecznych.
- **Nacisk:** informowanie o projekcie oraz jego promowanie przy użyciu języka zrozumiałego dla niespecjalistów.
- **Grupa docelowa:** zwrócenie się do szerokiego grona odbiorców włączając media oraz społeczeństwo jako całość.

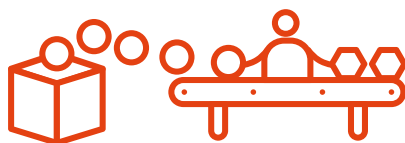
Upowszechnianie:

Działania upowszechniające to publiczne ujawnianie wyników projektu za pomocą odpowiednio dobranych środków, innych niż wynikające z ich ochrony lub wykorzystania, w tym poprzez publikacje naukowe.

- **Cel:** transfer wiedzy i wyników, aby umożliwić innym ich wykorzystanie.
- **Nacisk:** opisanie i zapewnienie wyników dostępnych do użycia przez potencjalne grupy docelowe – skoncentrowanie się wyłącznie na rezultatach!
- **Grupa docelowa:** odbiorcy, którzy mogą być zainteresowani ewentualnym wykorzystaniem wyników np. środowisko naukowe, partnerzy przemysłowi, decydenci polityczni.

Wykorzystywanie:

Wykorzystywanie wyników w dalszych działaniach w zakresie badań i innowacji (innych niż te objęte danym projektem), w tym np. zastosowanie komercyjne (np. opracowywanie, wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktu, tworzenie i świadczenie usługi), dydaktyczne lub w działalności normalizacyjnej.

- **Cel:** efektywne wykorzystanie wyników projektu poprzez odpowiednie ścieżki eksploatacji – wykorzystanie naukowe, gospodarcze, polityczne lub społeczne mające na celu przekształcenie działań w zakresie badań i innowacji w określoną wartość i wpływ na społeczeństwo.
- **Nacisk:** konkretne użycie wyników projektu (przy czym nie ograniczone do wykorzystania komercyjnego).
- **Grupa docelowa:** osoby/organizacje, w tym sami partnerzy projektu, którzy wykorzystują wyniki grantu, jak również grupy użytkowników spoza projektu.

Działania dotyczące wykorzystywania i upowszechniania rozpoczynają się od momentu pojawienia się pierwszych wyników projektu i wykraczają poza okres realizacji grantu wynikający z zawartej umowy grantowej.

Aspekt równości płci

W programie Horyzont Europa Komisja Europejska potwierdza swoje zaangażowanie na rzecz równości płci w badaniach i innowacjach. Istnieją 3 główne poziomy, na których równość płci została uwzględniona:

1. Jednym z kryteriów kwalifikowalności jest wymóg posiadania Planu Równości Płci (*Gender Equality Plan, GEP*). Kryterium obowiązuje od roku 2022 wszystkich wnioskodawców będących jednostkami sektora publicznego, ośrodkami badawczymi lub instytucjami szkolnictwa wyższego z siedzibą w państwie członkowskim UE lub w kraju stowarzyszonym z programem Horyzont Europa. Już na etapie składania wniosku należy udzielić informacji w kwestii posiadania GEP. Aby zrealizować kryterium kwalifikowalności, GEP musi spełniać 4 obowiązkowe warunki:

- być dokumentem publicznym: GEP powinien być oficjalnym dokumentem podpisanym przez najwyższe kierownictwo i rozpowszechnionym w instytucji. Powinien wykazywać zaangażowanie na rzecz równości płci, wyznaczać jasne cele oraz szczegółowe działania i środki do ich osiągnięcia;
- mieć dedykowane zasoby: do przygotowania, monitorowania, aktualizowania, oceny i wdrażania planu (jak etatowy pracownik oraz zespół ds. równości płci);
- uwzględniać gromadzenie i monitorowanie danych: GEP musi być oparty na dowodach i na danych bazowych z podziałem na płeć, zebranych od wszystkich kategorii/grup pracowników. Powinny one być podstawą sformułowania celów, wskaźników oraz podlegać bieżącej ocenie postępów ich realizacji;
- być wspierane przez szkolenia i budowanie potencjału: działania mogą obejmować rozwijanie kompetencji w zakresie płci i zwalczanie uprzedzeń związanych z płcią, tworzenie grup roboczych poświęconych określonym tematom oraz podnoszenie świadomości poprzez warsztaty i działania komunikacyjne.

Dodatkowo, GEP powinien obejmować 5 następujących obszarów tematycznych:

- balans pomiędzy życiem zawodowym a prywatnym oraz kultura organizacyjna;
- równowaga płci na stanowiskach kierowniczych i decyzyjnych;
- równość płci w procesie rekrutacji i dostępie do rozwoju kariery;
- włączanie wymiaru płci w treści badawcze i dydaktyczne;
- przeciwdziałanie przemocy ze względu na płeć, w tym molestowaniu seksualnemu.

2. Włączenie wpływu wymiaru płci na treści przedstawionych we wniosku badań i innowacji jest częścią jego oceny w kryterium „doskonałość”, chyba że w opisie tematu wyraźnie określono inaczej.

3. Zwiększenie równowagi płci w całym programie – celem jest 50% udział kobiet w radach, grupach ekspertów i komisjach oceniających związanych z programem Horyzont Europa. Ponadto, równowaga płci w zespołach badawczych stanowi dodatkowe kryterium w rankingu dla wniosków, które uzyskały tę samą liczbę punktów w ocenie.

Od 1 stycznia 2022 roku funkcjonuje 6 Horyzontalnych Punktów Kontaktowych, które na czele z Krajowym Punktem Kontaktowym usytuowanym w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju świadczą usługi, mające na celu zwiększanie udziału polskich podmiotów w Programie Ramowym Horyzont Europa.

Horyzontalne Punkty Kontaktowe prowadzą swoją działalność w 6 makroregionach Polski: północnym, zachodnim, południowo-zachodnim, południowo-wschodnim, wschodnim i centralnym.

 <p>NCBR Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE</p>	<p>Krajowy Punkt Kontaktowy</p>	<p>www.kpk.gov.pl</p>
<p>Horyzontalne Punkty Kontaktowe</p>		
 <p>HPK Polska Północna</p>	<p>Makroregion Polska Północna</p>	<p>e-mail: hpk@pg.edu.pl tel. 58 347 24 12 www.gov.pl/web/hpk-polska-polnocna</p>
 <p>HPK Polska Zachodnia</p>	<p>Makroregion Polska Zachodnia</p>	<p>e-mail: hpk@ppnt.poznan.pl tel. 61 827 97 45 www.gov.pl/web/hpk-polska-zachodnia</p>
 <p>HPK Polska Południowo-Zachodnia</p>	<p>Makroregion Polska Południowo-Zachodnia</p>	<p>e-mail: hpk@polsl.pl tel. 32 237 19 98 www.gov.pl/web/hpk-polska-poludniowo-zachodnia</p>
 <p>HPK Polska Południowo-Wschodnia</p>	<p>Makroregion Polska Południowo-Wschodnia</p>	<p>e-mail: hpk@transfer.edu.pl tel. 12 628 25 88 www.gov.pl/web/hpk-polska-poludniowo-wschodnia</p>
 <p>HPK Polska Wschodnia</p>	<p>Makroregion Polska Wschodnia</p>	<p>e-mail: astep@ipan.lublin.pl tel. 81 744 50 61 wew. 118 www.gov.pl/web/hpk-polska-wschodnia</p>
 <p>HPK Polska Centralna</p>	<p>Makroregion Polska Centralna</p>	<p>e-mail: hpkmpc@uni.lodz.pl tel. 42 635 52 61 www.gov.pl/web/hpk-polska-centralna</p>

Polska Zachodnia

Horyzontalny Punkt Kontaktowy Polska Zachodnia

Poznański Park
Naukowo-Technologiczny

**Poznański Park
Naukowo-Technologiczny
Fundacji UAM**

Rubież 46, 61-612 Poznań
tel. 61 827 97 45
hpk@ppnt.poznan.pl

Zachodniopomorski
Uniwersytet
Technologiczny
w Szczecinie

**Zachodniopomorski Uniwersytet
Technologiczny w Szczecinie**

ul. Jagiellońska 20-21,
70-363 Szczecin
tel. 91 449 47 23
hpkszczecin@zut.edu.pl

Publikacja sfinansowana ze środków
Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Krajowy Punkt Kontaktowy
Programów Badawczych UE